

Історія розвитку профспілкового руху налічує вже декілька століть. Ті артілі, що утворились в 17 столітті і об'єднували людей однієї спеціальності: ремісників, мануфактурників, аптекарів та інших, умовно можна назвати прообразом профспілкової організації, або профспілками того часу.

Необхідність утворення профспілок зумовлювалась нестерпним економічним станом робітничого класу і політикою, що проводилась у країні. Жорстока експлуатація, тривалий робочий день, низька заробітна плата, матеріальна незабезпеченість, відсутність елементарної охорони праці і техніки безпеки, високий процент травматизму і смертності, складні житлово – побутові умови, відсутність медичної допомоги – такими були найбільш характерні риси праці та побуту працівників того часу. Поряд з цим працівники були політично безправними. Вони були позбавлені свободи слова, зборів, союзів, недоторканості особистості та майна. Під острахом судових переслідувань заборонялось утворення будь - яких організацій.

Революція дала значний поштовх до виникнення профспілок. З грудня 1905 року бере початок утворення профоб'єднань робітників, а саме: заводських комісії, комісії уповноважених, депутатські або делегатські зборів. Багато з цих об'єднань виникало на основі закону про фабричних старостах, межі якого були розширені під впливом революції зі згоди адміністрації підприємств та місцевої влади.

На тлі революційного настрою суспільства того часу, крім профспілкових організацій, утворюються різноманітні громадські організації політичні партії та рухи. Більшість з них проіснували недовго, але профспілкові об'єднання, підтвердивши свою необхідність, існують з тих часів і продовжують свою роботу. Такі організації утворювались на великих підприємствах та установах, з подальшим їхнім галузевим згуртуванням, об'єднуючи великі маси людей. Існували й такі рухи та партії, котрі намагались надати профспілкам політичного забарвлення, використовуючи їхній суспільний авторитет.

Коли в Росії остаточно встановилась влада більшовиків і допомога профспілки, як одного з методів впливу на трудові маси вже втратила для партії своє первинне вирішальне значення, влада зробила спробу знищити таку вагому організацію, чи хоча б підкорити її. Втручання в незалежність профспілок було розпочато в квітні 1921 року на Всеукраїнському з'їзді профспілок. Саме з цього періоду починається наступ на їхню нейтральність й нав'язується повна залежність українського профруху від ВЦРПС. Ідеологічне спрямування курсу на ліквідацію незалежності профспілок було закладено

більшовицькими партійними з'їздами (9 – 10 з'їзди РКП(б)), де вже досить однозначно тлумачилась соціальна роль профспілок – профспілка школа комунізму. Альтернативні точки зору не сприймалися і до тих хто не погоджувався з цією Ленінською тезою, застосовувались вже випробувані методи – примус і терор. У 20-х роках і наприкінці 30-х років проходили “чистки” та перереєстрації рядів профспілки, що допомогло виявити велику кількість “ворогів” та “шкідників”. Правового захисту профспілкові організації 30-х років не мали, бо Конституцією СРСР 1936 року встановлювався виключно сам факт організації профспілок без надання їм будь-яких прав та регламенту суспільної діяльності. Але активісти профспілкового руху ціною великих зусиль змогли відстояти право на самостійність. Після цього вплив профспілки все більше і більше поширювався і ця організація об'єднувала вже більшість робітників та службовців. Так профспілки набули незалежності й цілковитої самостійності, ставши неполітичними з соціально-економічним спрямуванням своєї діяльності. В роки відбудови народного господарства робота профспілки зводилась до розвитку фізкультурного руху та спорту, за їхньою участю також будувалися спортивні споруди та майданчики, стадіони, організовувались спортивні гуртки та секції, спортивні змагання. Так починається розвиток і становлення профспілкового руху, його укріплення, формується більш чітка законодавча база, що дозволяє розгорнутися профспілковому руху. Вже тоді були утворені та сформульовані принципи й структура профспілкової роботи, що повністю дійшла та збереглась до нашого часу. Основоположними є демократичність та рівність її членів, керуючим органом профспілки є періодично скликані загальні або делегатські збори організації, де обирають правління, заслуховують річні звіти, затверджують кошториси витрат та розглядають питання внутрішньо профспілкового життя. Обрані органи є керівними між зборами.

В 1924 році для посилення профспілкової роботи у вищих учбових закладах країни було прийнято ЦК РКП(б) “Положеніє об організації пролетарського студентства”. Цей документ вважається точкою відліку заснування студентських профспілкових організацій. Згідно йому було утворено організацію, що об'єднувала усіх студентів незалежно від їхнього фаху.